

8. Кобелева Т.О. Комплаєнс-функція в сфері комерціалізації результатів інноваційної діяльності підприємства // Тестування та оцінювання комерційних перспектив товарних інновацій / за ред. Є.І.Нагорного [Монографія]. Суми : Триторія, 2019. С. 288-301.

9. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Маркетингова політика і стратегія збуту інновацій на ринку промислової продукції // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Економічні науки. Харків : НТУ "ХПІ", 2016. № 27 (1199). С. 77-81. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/25752>

10. Кобелева Т.О. Концептуальні положення аналізу рівня комплаєнс-безпеки країни та підприємства // Економічний аналіз. 2019. № 3. Т.29. С. 107-115.

Шаповал В.С.

студент гр. БЕМ-М122в

Крамської Д.Ю.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки бізнесу

Синіговець О.М.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки бізнесу

Перерва П.Г.

д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу

Національний технічний університет «ХПІ», м. Харків, Україна

ФАКТОР ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

У сучасному суспільстві основним товаром є інформація в різних її проявах. У результаті розвитку революційних процесів у сфері виробництва та переробки інформації, інформаційних технологій та суміжної галузі соціально-економічних і духовно-культурних відносин сформувався самостійний етап – інформаційне суспільство [1, 4]. Цей етап пов'язаний з переходом в інформаційну сферу економічної, економічної та соціокультурної діяльності. Терміни «інформаційне суспільство» та «інформатизація» пов'язані з розвитком інформаційних технологій та телекомунікацій, які дозволяють зробити новий еволюційний стрибок на платформі громадянського суспільства. Інформаційне суспільство формується як глобальне і включає: єдиний світовий інформаційний простір; глобальна інформаційна інфраструктура; формування глобальної правової та регуляторної системи [2, 9]. Сучасне інформаційне суспільство ґрунтується на двох взаємопов'язаних процесах: власне інформаційній революції, викликаній лавиноподібним зростанням інформації, і революції в інформаційних технологіях.

Розвиток та розповсюдження інформаційних технологій - це загальносвітова тенденція науково-технічного прогресу останніх десятиліть, яка призвела до істотних змін практично в усіх сферах людської діяльності. Використання інформаційних технологій має вирішальне значення для підвищення конкурентоспроможності національної економіки, розширення можливостей її інтеграції у світову економічну систему, підвищення ефективності державного управління та місцевого самоврядування тощо [3, 8, 10]. Під впливом об'єктивних процесів науково-технічного розвитку знання перетворюються в економічний ресурс, не менш значущий, ніж інші класичні фактори виробництва, такі як праця, капітал, природні ресурси, підприємницькі здібності. Поширення і отримання інформації за допомогою сучасних інформаційних технологій породжує принципово нові явища в суспільстві і дозволяє виявити новий етап постіндустріального розвитку, пов'язаний з ними, насамперед у розвинених країнах, який називають новою економікою, економікою знань, економікою зв'язку і таке ін.

Дослідження процесу становлення нової української економіки є особливо актуальним з урахуванням ролі та значення нашої держави у розвитку світового господарства та економіки інтегрованої Європи, а також з урахуванням особливої ролі української держави в регулюванні економічних процесів, у тому числі процесів інформатизації. Представляється, що результати

такого дослідження будуть слугувати основою для розробки практичних рекомендацій щодо розвитку вітчизняного інформаційного сектора в процесі трансформації української економіки. Остання обставина має особливе значення в сучасних умовах, коли повернення української економіки на траєкторію стійкого зростання можливо, перш за все, за рахунок пріоритетного розвитку інноваційного сектора, заснованого на використанні інформаційних технологій. Крім того, без сучасних інформаційних технологій неможлива повна реалізація пріоритетних національних проектів та вирішення стратегічних завдань соціально-економічного розвитку країни до 2030 року [5, 8].

Розвиток галузей нової економіки в окремих регіонах нашої країни в цілому відображає загальні тенденції регіонального розвитку національної економіки, що склалися історично до наших днів. У той же час не завжди існує очевидна кореляція між економічним потенціалом високорозвиненого промислового регіону і відповідним високим рівнем розвитку галузей інформаційних технологій в цьому регіоні. Як правило, особливий розвиток секторів інформаційних технологій в окремих регіонах обумовлений або потребами великих підприємств в рамках галузевої спеціалізації окремих областей, або наявністю в даному регіоні науково-дослідних центрів з необхідною інфраструктурою, кваліфікованими кадрами і відповідним розміщенням державних і корпоративних замовлень на проведення досліджень і розробок. У зв'язку з тим, що галузі української економіки мають різний ступінь розвитку і неоднакове значення для окремих регіонів, найбільш ефективним, на наш погляд, є формування нової економіки за кластерним принципом, але з урахуванням потреб всієї країни, а також її світогосподарських зв'язків у розвитку науки, інформаційних технологій, сучасних комунікацій.

Разом з тим, розвиток галузей української економіки не тільки забезпечує вирішення внутрішніх соціально-економічних проблем конкретної держави, а й дає можливість багаторазово посилити ефект від міжрегіональної інтеграції та міжнародного співробітництва, в тому числі в рамках активного європейського співробітництва. Розвиток нових галузей економіки в даний час здійснюється в Україні паралельно з реформуванням всієї економічної системи країни, що позначається на змінах в податковій системі, перебудові складних економічних відносин, в тому числі реформою фіскальної політики, яка є основою функціонування кожної національної економіки.

Водночас відбуваються структурні зміни на ринку праці, які мають неоднозначний вплив на економічне зростання та соціальну стабільність. Соціальна держава, заснована на верховенстві права, завжди була основою стабільності економічного розвитку, але в сучасних умовах аргументи про стримуючі фактори для подальшого економічного зростання в силу самої суті соціальної держави виглядають все більш переконливими. Зокрема, йдеться про недоліки прийнятої в соціальній державі політики зайнятості, яка не відповідає вимогам сучасного ринку, особливо в умовах складної демографічної ситуації в нашій країні, що посилюється проблемами трудової міграції, що призводить до конфлікту інтересів між необхідністю проведення соціальної політики в попередньому форматі та стабільним економічним зростанням.

У цих умовах для розвитку галузей нової економіки, з одного боку, наша країна володіє необхідним економічним потенціалом, маючи високорозвинену промисловість, що характеризується міцними позиціями на світовому ринку продукції з високою доданою вартістю. Розвитку інформаційних технологій, науки, телекомунікацій та інших сфер національної економіки, безперечно, сприяє існуючий порядок участі держави у вирішенні соціально-економічних та економічних питань в економіці України, зокрема, механізм інвестиційної політики та законодавство у сфері регулювання наукових досліджень.

З іншого боку, загострення проблем існуючого господарського ладу, насамперед на ринку праці та регіонального економічного розвитку, суттєво стримує динаміку економічного зростання в цілому та сектора інформаційних технологій зокрема, вимагаючи якісної зміни ролі держави в національній економіці. Беручи до уваги усталений досвід сектора

інформаційних технологій щодо зростання національної економіки, представляється доцільним в рамках проведених нині нашою країною реформ розробити єдину інформаційну політику уряду, як складову частину загальної державної економічної політики, спрямованої на стимулювання поширення інформаційних технологій.

Це дасть можливість зміцнити сферу вітчизняної науки та освіти за рахунок змішаного фінансування з національного бюджету, місцевих бюджетів, фондів наукових організацій, іноземних компаній, а також фондів Європейського Союзу.

Наступний напрямок - створення додаткових робочих місць за рахунок збільшення кількості виробничих і сервісних підприємств, пов'язаних з сектором інформаційних технологій. Так, крім безпосереднього внеску у зростання національного ВВП, розвиток інформаційно-комунікаційних галузей дасть змогу пом'якшити гостроту соціальних проблем, зокрема, постійної зайнятості та безробіття. При оцінці соціально-економічних результатів зростаючої інформатизації всіх сфер життя суспільства, яка безпосередньо пов'язана з розвитком нової економіки, необхідно виходити з того, що ці процеси відображають період сучасних глобальних технологічних змін, ефект від реалізації яких в повній мірі проявиться лише через певний час, як це відбувалося у всі періоди епохальних інновацій в повній відповідності з об'єктивним законом економічних циклів. Тому оцінка соціально-економічних наслідків розвитку нової економіки носить переважно якісний характер. При цьому ефективність нової економіки виражається в кількісних показниках зростання продуктивності праці. Більш того, доведено, що має місце не тільки безпосередній вплив інформаційних технологій на зростання продуктивності праці в інформаційному секторі, а й прояв позитивного опосередкованого впливу нової економіки на традиційні галузі.

Такий підхід відображає об'єктивний прояв мультиплікативного ефекту сучасних інформаційних технологій у всіх галузях економіки та сферах життя суспільства, причому з урахуванням часового лагу. Тому, на наш погляд, правильніше було б говорити, перш за все, про якість економічного зростання, яке в сучасних умовах все більше залежить від поширення інформаційних технологій. Ця якість економічного зростання може, звичайно, бути підтверджено кількісними параметрами, в тому числі узагальненим показником зростання продуктивності праці в національній економіці (який може бути співвіднесений з аналогічними показниками в інших країнах).

1. Маркетингова діяльність підприємств : підручник / О.П.Косенко [та ін.]; ред. О.П.Косенко; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : ТОВ "Оберіг", 2023. 1155 с.
2. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/54748>
3. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobielieva T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.
4. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХП», 2019. 1002 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/286988829.pdf>
5. Pererva P. G. Entrepreneurial Risks: Essence, Classification and Management Opportunities / P.G.Pererva, T.O.Kobielieva, L.V.Shaul'ska // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2023. № 1(23). С. 43-50. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPIPress/68564>
6. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
7. Кобелева Т.О. Стратегії забезпечення комплаєнс-безпеки промислового підприємства. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2019. № 3 (9). С. 53–61. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/7259d28a-4804-40e3-a2c0-0498c0ee3783>.
8. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпека підприємства як фактор успішної комерціалізації інновацій // Управління комерціалізацією інноваційної продукції / за ред. Ілляшенка С.М., Біловодської О.А. [Монографія]. Суми : Триторія, 2019. – С. 117-139.
9. Кобелева Т.О. Комплаєнс-функція в сфері комерціалізації результатів інноваційної діяльності підприємства // Тестування та оцінювання комерційних перспектив товарних інновацій / за ред. Є.І.Нагорного [Монографія]. Суми : Триторія, 2019. С. 288-301.
10. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Маркетингова політика і стратегія збуту інновацій на ринку промислової продукції // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХП" : зб. наук. пр. Економічні науки. Харків : НТУ "ХП", 2016. № 27 (1199). С. 77-81. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/25752>
11. Кобелева Т.О. Концептуальні положення аналізу рівня комплаєнс-безпеки країни та підприємства // Економічний аналіз. 2019. № 3. Т.29. С. 107-115.

12. Черепанова В.О. Міжнародні стратегії управління стратегічними змінами / В.О.Черепанова, Т.О.Кобелева, П.Г.Перерва // *Мережевий бізнес: становлення, проблеми, інновації* : матеріали 13-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 27-28 квітня 2023 р. Полтава: ПУЕТ, 2023. С. 64-68. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/68320>

13. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Практичні підходи до оцінки економічної безпеки будівельного підприємства // *Трансформаційні зміни національної економіки в умовах євроінтеграції: збірник тез VI Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Дубляни: ЛНУП, 2022. С.47-51. URL: <https://lnup.edu.ua/uk/kafmignarek/newskafmignarek/4212-newskafmev221209>

Шермолівч В. В.

аспірант

Полінкевич О.М.

Д.е.н., професор, завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та логістики

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна

ПАРАДИГМА ЗБУТУ ПІДПРИЄМСТВ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Збут є видом діяльності підприємства, який займається господарською діяльністю, включаючи виробництво та реалізацію товарів споживачеві або фірмі-посереднику. Цей етап становить завершальний етап продукту на підприємстві, наступаючи після виробничого циклу, і визначає успіх підприємства, ведучи його до досягнення бажаних та очікуваних результатів. Цей висновок є ключовим, оскільки для відтворення виробничого процесу необхідно відновити витрачені ресурси (фінансові, матеріальні, кадрові) та отримати прибуток, який є цільовим результатом господарської діяльності.

Отже, парадигма збуту полягає в формуванні комплексу фундаментальних знань, прийомів, цінностей та прагнень, які співпадають за сутністю із знаннями, прийомами, цінностями, що характерні для цілеспрямованого, організованого господарювання. Одночасно збут є заключним кроком для досягнення запланованого.

За критерієм "тип організації", методи збуту можна розділити на прямий та опосередкований щодо виробника продукту. Обидва ці методи мають свої позитивні аспекти, і на практиці їх можна використовувати як окремо, так і в комбінації на одному підприємстві.

Зазвичай підприємства, що виготовляють товари, які потребують професійного обслуговування від самого виробника, вибирають метод прямого збуту. У цьому випадку спеціалізований відділ підприємства відповідає за збут.

У випадку прямого збуту підприємства витрачають значні фінансові ресурси, особливо при роботі з великим обсягом продукції або при невеликому випуску. Це може призводити до високих питомих витрат і, відповідно, до необґрунтовано високих цін на одиницю продукції. Оскільки ціна є важливим фактором при купівлі, особливо в умовах ризикового господарювання, прямий збут не завжди забезпечує високий рівень професіоналізму і відповідність сучасним вимогам.

Перевагами застосування прямого методу є: 1) наявність прямих зв'язків між виробником та споживачем, що призводить до зниження витрат на збут; 2) забезпечення високої якості експлуатації продукції завдяки використанню сервісного обслуговування; 3) отримання своєчасної інформації про претензії та побажання споживачів, що сприяє прийняттю оперативних управлінських рішень; 4) уникнення затримок у процесі реалізації продукції.

Метод опосередкованого збуту також має свої позитивні характеристики: 1) висока кваліфікація у виконанні обов'язків; 2) можливість розширення географії збуту, включаючи зазначення нових ринків, в тому числі, за кордоном; 3) за потреби можливе використання фірмової символіки, наприклад, дистриб'юторами, які завжди мають свою власну, що надає продукту певний рівень впізнаваності (при цьому ризики несе фірма, яка надає право на використання свого бренду); 4) зменшення витрат на збут і так далі.